

заходів щодо її вдосконалення, зокрема оцінити ризики і визначити прийнятні моделі розвитку транспортного та складського господарства тощо. Зазначимо, що облік і аналіз логістичних ризиків у межах логістичного аудиту може бути здійснено з використанням графіко-аналітичних схем, приведених у роботах [3],[4].

Література:

1. Shcholokova T.V. Bases of Axiomatic Theory of Economic Analysis // Journal of Applied Mathematics, Statistics and Informatics (JAMSI). – Trnava: The University of Saint Cyril and Method. – 2009. – №5. – P.61-97.

2. <http://www.consensus-audit.ru/>.

3. Щолокова Т.В. Аналіз ризиків в універсальних логістичних системах з диверсифікованим ринком збуту. Частина 1. // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2011. - № 11(165) – Частина 2. – с. 306 – 313.

4. Житна І.П., Щолокова Т.В. Аналіз ризиків в універсальних логістичних системах з диверсифікованим ринком збуту. Частина 2. // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2012. - №16 (187) – Частина 1 . – с.55 – 60.

*Ніколаєнко С. М., асистент,
Щур М. В., студент*

Національний університет харчових технологій

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТОРА В УКРАЇНІ

В економічно розвинутих державах внутрішньому аудиту приділяється така ж сама пильна увага як і системі ведення бухгалтерського обліку. Але якщо становлення бухгалтерського обліку в Україні давно вже відбулось, то вітчизняний внутрішній аудит і в професіональному, і в законодавчому, і в інституціональному аспектах сьогодні знаходиться ще в початковому стані. Варто відмітити також відсутність достатньої кількості науково-практичних розробок, присвячених внутрішньому аудиту. На сьогодні він більше притаманний корпоративним суб'єктам господарювання, але вже кілька років

активно запроваджується і в секторі загального державного управління. Важливість ролі внутрішнього аудиту варто розглянути у даній статті.

Характерною рисою сучасних економічних відносин є розширення підприємств шляхом створення філій, відділень та дочірніх підприємств. У зв'язку з цим виникає необхідність в:

- отриманні достовірної інформації про діяльність таких підрозділів, які можуть знаходитись на дуже великій відстані одне від одного;
- визначенні ефективності роботи як підприємства, так і управлінського персоналу зокрема;
- робота з показниками фінансової звітності, пошук резервів їх покращення;
- оцінка фінансового стану підприємства;
- моніторинг якості управління підприємством.

У зв'язку з цим необхідні нові методи управління, а відповідно й інші, досконаліші технології отримання й обробки інформації для ухвалення управлінських рішень. При дослідженні взаємозв'язку внутрішнього контролю з іншими функціями управління, такими як планування, організація і регулювання, контроль по праву належить до основних функцій. Практика свідчить, що саме внутрішній контроль дає реальну оцінку стану підприємства.

Проблематиці внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю в своїх працях присвятили наступні вчені: М.Т.Білуха, С.М.Бичкова, Є.І.Волошина, С.І.Жмілько, А.Л.Звездін, П.Н.Майданевич, Дж.Робертсон, М.Ф.Сафонова, О.І.Швирьова, та багато інших.

Сучасні ринкові відносини досить чітко регламентують те, що фірма, яка бажає бути конкурентоспроможною на ринку, має постійно удосконалювати та розширювати свою діяльність. Доказом цього є розширення діяльності підприємств шляхом створення філій, відділень, дочірніх підприємств і т.д. Проте, чим більше таких структурних підрозділів виникає у підприємства, тим важче здійснювати за ними контроль. Тому на таких підприємствах важливо не лише вести бухгалтерський облік, а й здійснювати внутрішній аудит.

З розширенням повноважень і набуття досвіду господарювання власника, керівники підприємств все частіше організовують

відділи внутрішнього аудиту. Такий структурний підрозділ об'єднує у своєму складі досвідчених бухгалтерів, які згідно затвердженого керівником плану за погодженням з головним бухгалтером здійснюють наступний бухгалтерський контроль — внутрішній аудит — достовірності обліку та звітності, їх повноти та відповідності чинному законодавству, встановленим нормативам і стандартам.

Проведене дослідження у частині наявності усвідомленої необхідності у вирішенні проблем компанії службою внутрішнього аудиту на підприємствах України засвідчило, що 87% компаній загалом здійснюють внутрішні перевірки, а 7%-планують створення служби внутрішнього аудиту. Причинами відмови від зазначеної служби були проста структура операцій на підприємстві, відсутність кваліфікованих фахівців, тобто низький менталітет керівництва.

Потреба у внутрішньому аудиті виникає у зв'язку з тим, що система внутрішнього контролю за станом обліку має тенденцію з плином часу змінюватись, якщо відсутній механізм постійної її верифікації. Відомо, що при відсутності контролю і оцінки персонал починає працювати недбало. Крім того, незалежно від якості системи контролю, можливі навмисні викривлення реального стану справ.

Отже, внутрішній аудит розглядається як невід'ємна частина загальної системи внутрішньогосподарського контролю. Служба внутрішнього аудиту створюється на підприємстві для виконання контрольних функцій залежно від мети і завдань, покладених на внутрішніх аудиторів керівництвом підприємства. Внутрішні аудитори залежні, підпорядковані керівнику підприємства, вони проводять як планові, так і позапланові перевірки за вказівкою останнього. За результатами складають звіт про проведену роботу, звітують перед керівництвом, дають оцінку, рекомендації, поради та інформацію. Діяльність внутрішнього аудитора регламентується Наказом Міністерства фінансів України №1247 від 04.10.2011 року «Про затвердження стандартів внутрішнього аудиту», міжнародними стандартами аудиту [1]. Також новим для України буде законопроект про внутрішній аудит, який також, як планується, регулюватиме діяльність внутрішнього аудиту в Україні.

Внутрішні аудитори не зобов'язані мати сертифікат. Це може бути фахівець із бухгалтерського обліку, економіст, фінансист. Але для фірм, які хочуть вийти на міжнародну фондову біржу, є конкурентоспроможними, бажано, щоб внутрішній аудитор мав сертифікат CIA (Certified Internal Auditor). Так називають міжнародну кваліфікацію «Дипломований внутрішній аудитор», яка присвоюється Інститутом внутрішніх аудиторів. Створений у 1941 році, міжнародний Інститут внутрішніх аудиторів (ІА) об'єднує і підтримує майже 120,000 своїх членів більш ніж з 100 країн, зайнятих у сфері внутрішнього аудиту, корпоративного управління і внутрішнього контролю, а також аудиту інформаційних технологій, навчання та страхування від ризиків. Будучи світовим лідером в області професійної сертифікації, освіти і дослідження, а також в управлінні технологіями для професії внутрішнього аудитора, міжнародний Інститут внутрішніх аудиторів є експертною організацією по вирішенню важливих питань у сфері внутрішнього аудиту у всьому світі. Більше 30 років Інститут Внутрішніх Аудиторів (ІА) проводить одну з провідних міжнародних сертифікацій в області внутрішнього аудиту - Дипломований Внутрішній Аудитор (CIA). Складання іспиту CIA підтверджує компетентність кандидата в принципах і методах внутрішнього аудиту. Іспит CIA вперше проводився в серпні 1974 року для 654 кандидатів. Зараз йому вже більше 30 років, і сертифікат отримали понад 52 000 фахівців.

Кваліфікація CIA цінується поряд з іншими відомими професійними кваліфікаціями, такими як CPA, CMA, ACCA, CIMA та інші. Знання та навички, отримані в рамках програми підготовки до кваліфікаційних іспитів CIA, є стандартом для фахівців з внутрішнього аудиту в міжнародних та українських компаніях. Сертифікат CIA підтверджує високу професійну кваліфікацію спеціаліста і відкриває для внутрішнього аудитора шлях до успішної кар'єри.

Для фахівців з кваліфікацією CIA відкриваються такі можливості:

- в структурах, чий менеджмент акцентує увагу на якості фінансової інформації при прийнятті на її основі ділових рішень;
- при одержанні міжнародних кредитних рейтингів;

- при наданні фінансової інформації іноземним банкам-кореспондентам;
а також для:
- оцінки системи внутрішнього контролю в частині достовірної інформації, дотримання законодавства, збереження активів, ефективності та результативності діяльності окремих функціональних підрозділів державних органів і комерційних компаній;
- проведення аналізу та оцінки ефективності системи управління ризиками, а так само для оцінки відповідності системи корпоративного управління принципам корпоративного управління;

Саме внутрішній аудит грає роль своєрідного каталізатора пропозицій щодо мінімізації наслідків ризиків і використання резервів поліпшення фінансово-господарської діяльності. Що ж стосується функцій, які виконує відділ внутрішнього аудиту, то звичайно на кожному підприємстві індивідуально обирається їх набір, проте основними є:

- перевірка системи економічних регламентів і регуляторів на предмет достатності та відповідності чинним правовим актам і статуту;
- перевірка правильності складання та умов виконання господарських договорів;
- перевірка: наявності, стану, правильності оцінки майна; ефективності використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів; дотримання чинного порядку встановлення та застосування цін, тарифів; розрахунково-платіжної дисципліни; своєчасності внесення до бюджету податків і платежів до позабюджетних фондів;
- експертиза бухгалтерських балансів і звітів, правильності організації, методології та техніки ведення бухгалтерського обліку;
- експертиза достовірності обліку витрат на виробництво, повноти відображення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), точності формування фінансових результатів, об'єктивності використання прибутку та фондів;
- розробка та надання обґрунтованих пропозицій щодо покращання організації системи контролю, бухгалтерського

обліку і розрахункової дисципліни, підвищення ефективності програм розвитку, зміни структури виробництва та видів діяльності;

- консультування засновників, керівників підрозділів, спеціалістів і працівників апарату управління з питань організації та управління, права, господарської діяльності та інших проблем;
- організація підготовки до перевірки (експертиз) зовнішнього аудиту, податкової інспекції та інших органів зовнішнього контролю.

Окрім того, як стверджують С.І. Жмінко, О.І. Швирьова та М.Ф. Сафонова: “внутрішній аудит – сьогодні це не просто модно, а сувора необхідність, оскільки діяльність компаній, які інтегрують світові економічні процеси, повинна відповідати світовим стандартам та вимогам” [2, с. 3].

Це підтверджує тезу про те, що внутрішній аудит запроваджується лише на потужних підприємствах, оскільки лише у них є шанс бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку.

Для здійснення аналізу наявних визначень внутрішнього аудиту та з'ясування його сутності розглянемо деякі з його визначень. Майданевич П.Н., Волошина Є.І. пишуть, що внутрішній аудит – це функція, яка надає незалежні, об'єктивні гарантії та консультації, спрямовані на удосконалення господарської діяльності [4, с.312]. Мельник В.М., Пантелєєв А.С., Звездін А.Л. пишуть, що внутрішній аудит – це організована на економічному суб'єкті в інтересах органів його управління і регламентована його внутрішніми документами діяльність по перевірці та оцінці роботи цього суб'єкту з метою встановлення надійності та ефективності функціонування окремих складових системи внутрішнього контролю [6, с. 56].

Підсумовуючи вище сказане, можна стверджувати, що внутрішній аудит є системою з оцінки стану бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.

Література:

1. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2007 року / [пер. з англ. мови О.В. Селезньов, О.Л.

- Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куликов]. – К.: ТОВ „ІАМЦ АУ „СТАТУС”, 2007. – 1172 с.
2. Жминько С.И. Внутренний аудит / С.И. Жминько, О.И. Швырева, М.Ф. Сафонова. – Ростов н/д: Феникс, 2008. - 316 С.
  3. Белуха М.Т. Теория финансово-хозяйственного контроля и аудита: [учеб.] / М.Т. Белуха. – К.: ПП “влад и влада”, 1996. – 320 С.
  4. Аудит [учеб. пособ.] /под ред. П.Н. Майданевича, Е.И. Волошиной.–Симферополь:ЧП “предприятие феникс”, 2008. – 700 С.
  5. Бутинець Ф.Ф. Аудит: [підручник для студентів спеціальності “облік і аудит” вищих навчальних закладів, 2-е вид., перероб. та доп.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 672 С.
  6. Мельник В.М. Ревизия и контроль: [учеб. пособие] / В.М. Мельник, А.С.Пантелеев, А.Л.Звездин. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2004. – 520С.

Юрій І. С.,
phD Volkswirtschaftlehre, науковий співробітник
Тернопільський національний економічний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В СФЕРІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.

Європейська постанова про Об'єднання економічних інтересів (ЄОЕІ) є першою супренаціональною суспільною формою Європейського Союзу, що базується на другорядному праві Європейського Співтовариства, а саме підтриманій Арт. 308 Договору про заснування Європейського Співтовариства постанові Європейського Економічного Співтовариства Nr. 2137/85 Ради від 25.7.1985 про Створення Європейського об'єднання економічних інтересів. Така постанова не вимагає згідно Арт.249 Абз.2 Договору про заснування Європейського Співтовариства (на відміну від директиви) жодного запровадження в національне право, а стає чинною в країнах-учасницях безпосереднім правом до застосування. Завдяки єдиному правовому управлінню такі